

Santrauka

**EASO
metinė ataskaita
dėl prieglobsčio padėties
ES 2018 m.**

2019 m. birželio 24 d.

Printed by Bietlot in Belgium

Rankraštis parengtas 2019 m. rugpjūčio mėn.

Nei EASO, nei joks EASO vardu veikiantis asmuo nėra atsakingas už toliau pateikiamos informacijos naudojimą.

Liuksemburgas: Europos Sąjungos leidinių biuras, 2019

Print	ISBN 978-92-9476-751-6	doi:10.2847/005239	BZ-02-19-250-LT-C
PDF	ISBN 978-92-9476-650-2	doi:10.2847/79611	BZ-02-19-250-LT-N

Viršelio nuotraukos: © European Asylum Support Office, 2019, Austin Tufigno

© European Asylum Support Office, 2019. Leidžiama atgaminti nurodžius šaltinį.

Naudoti ar atgaminti nuotraukas ir kitą medžiagą, kurių autorių teisės nepriklauso EASO, galima tik gavus autorių teisių turėtojų leidimą.

Santrauka

**EASO
metinė ataskaita
dėl prieglobsčio padėties
ES 2018 m.**

2019 m. birželio 24 d.

Skirsniai

Santrauka.....	3
ES lygmens pokyčiai.....	4
Tarptautinė apsauga ES+ šalyse.....	8
Svarbūs pokyčiai nacionaliniu lygmeniu.....	15
BEPS veikimas.....	16

Santrauka

Ižanga

Europos prieglobsčio paramos biuro (EASO) metinėje ataskaitoje dėl prieglobsčio padėties Europos Sąjungoje 2018 m. išsamiai apžvelgiami pokyčiai tarptautinės apsaugos srityje Europos ir nacionalinių prieglobsčio sistemų lygmenimis. Remiantis įvairiais šaltiniais ataskaitoje nagrinėjamos pagrindinės statistinės tendencijos ir analizuojami ES+ šalyse įvykę pokyčiai, susiję su jų teisėkūra, politika, taip pat nacionalinių teismų praktika. Nors ataskaitoje daugiausia dėmesio skiriama pagrindinėms bendros Europos prieglobsčio sistemos sritims, joje neretai minimas ir platesnis migracijos ir pagrindinių teisių kontekstas.

ES lygmens pokyčiai

2018 m. Europos Sąjungoje būta didelių pokyčių tarptautinės apsaugos srityje.

Toliau vyko tarpinstitucinės derybos dėl prieglobsčio reformos pasiūlymų. 2017 m. gruodžio mėn. Europos Vadovų Taryba nustatė tikslą iki 2018 m. birželio mėn. susitarti dėl bendros reformos. Didelė pažanga padaryta įgyvendinant penkis iš septynių pasiūlymų: **(dėl ES prieglobsčio agentūros, EURODAC reglamento, ES perkėlimo sistemos reglamento, Priskyrimo reglamento ir Priėmimo sąlygų direktyvos)**, dėl kurių teisėkūros institucijos pasiekė platų politinį susitarimą iki 2018 m. birželio mėn. termino. Tačiau nesutarimų dėl kai kurių ginčytinų klausimų liko, ir dauguma valstybių narių sakė abejojančios, ar derėtų priimti vieną ar kelis prieglobsčio reformos pasiūlymus, kol tvirtinti neparengti visi pasiūlymai, net jei būtų naudinga kiekvieną pasiūlymą tvirtinti atskirai. Nors techniniu lygmeniu pažangos būta, Taryba iki šiol nesugebėjo priimti pozicijos dėl **Dublino reglamento ir Prieglobsčio suteikimo tvarkos reglamento**, todėl prieglobsčio reforma vis dar neužbaigta. 2018 m. Europos Parlamentas priėmė poziciją dėl Prieglobsčio suteikimo tvarkos reglamento, o tai reiškia, kad jis jau yra priėmęs pozicijas dėl visų bendros Europos prieglobsčio sistemos elementų. Per derybas dėl prieglobsčio reformos pasiūlymų akcentuota, kad didesnis valstybių solidarumas ir bendra atsakomybė yra pagrindiniai elementai siekiant užtikrinti BEPS veikimą ir tolesnį pritaikymą.

Laikydamosi savo įsipareigojimo užtikrinti tinkamą ES teisės taikymą, Europos Komisija ėmėsi veiksmų pagal pažeidimų

nagrinėjimo procedūras Bulgarijos, Vengrijos, Lenkijos ir Slovėnijos atžvilgiu.

Europos Sąjungos Teisingumo Teismas priėmė 16 sprendimų dėl pašymų priimti prejudicinius sprendimus Dublino reglamentui, Prieglobsčio procedūrų direktyvai ir Priskyrimo direktyvai išaiškinti. Sprendimas dėl Priėmimo sąlygų direktyvos nepriimtas, tačiau nagrinėjamos dvi atitinkamos bylos.

Didesnis ES+ valstybių solidarumas ir bendra atsakomybė apibrėžti kaip pagrindiniai elementai siekiant užtikrinti BEPS veikimą ir tolesnį pritaikymą.

Pagrindinės išvados

Konkrečiai Europos Sąjungos Teisingumo Teismas nagrinėjo klausimus, susijusius su techniniais prašymų perimti savo žinion ir prašymų atsiimti asmenį pagal Dublino III reglamentą įgyvendinimo aspektais, kaip antai šie: taikytini terminai skirtingais Dublino procedūros etapais; prieglobsčio prašytojų pateikti duomenys teiginiams apie savo religinius įsitikinimus ir persekiojimo riziką dėl religinių priežasčių pagrįsti; individualaus prieglobsčio prašymų vertinimo, kuris turi būti atliekamas atsižvelgiant į asmenines prieglobsčio prašytojo aplinkybes,

svarba; su prieglobsčio prašytojų seksualine orientacija susijusių faktų ir aplinkybių vertinimas; kankinimų aukomis tapusių asmenų teisė į papildomą apsaugą, jei jiems gali būti sąmoningai neteikiama tinkama psichologinė pagalba juos grąžinus į jų kilmės šalį, net jei nebėra pavojaus, kad jie vėl bus kankinami; asmenų, registruotų Jungtinių Tautų pagalbos ir darbų agentūroje Palestinos pabėgėliams Artimuosiuose Rytuose (UNRWA), prašymų tvarkymas; statuso nesuteikimo pagrindas, susijęs su papildoma apsauga; pabėgėlių, turinčių laikinų leidimų gyventi, socialinė apsauga; saugios šalies sampratos taikymas; tolesnis procedūrų, susijusių su antrosios instancijos apeliaciniais skundais, sąrašo apibrėžimas; nelydimų nepilnamečių, kurie tampa pilnamečiai po to, kai pateikė prašymą, šeimos susijungimas.

2018 m. buvo toliau įgyvendinama Europos migracijos darbotvarkė; tai apibendrinta Komisijos komunikate dėl Europos migracijos darbotvarkės įgyvendinimo. 2018 m. įvykę atitinkami pokyčiai atspindėjo sutelktas pastangas pereiti nuo pavienių priemonių prie perspektyvių ilgalaikių sprendimų prieglobsčio srityje. Nors rengiamos ir ilgalaikės struktūrinės priemonės, Komisija nustatė keletą skubių priemonių, kuriomis siekiama spręsti neatidėliotinas problemas, susijusias su Viduržemio jūros vakarų, centrinių ir rytų maršrutais, įskaitant pagalbos teikimą Marokui, migrantų sąlygų gerinimą Libijoje, ypatingą dėmesį skiriant pažeidžiamiausiems asmenims, ir tolesnį operatyvinio darbo Graikijos salose optimizavimą.

Graikijoje migrantų antplūdžio valdymo požiūris įgyvendinamas kartu su ES ir Turkijos pareiškimu, kurio vienas iš tikslų yra užkirsti kelią naujų neteisėtoms migracijos iš Turkijos į ES jūros ar sausumos maršrutų atsiradimui. Esant nuolatiniams

migracijos spaudimui ir mažam grąžinimų skaičiui, migrantų antplūdžio valdymo požiūrio taikymas buvo svarbus stabilizuojant padėtį salose. Vykdamas veiksmus dėmesys buvo sutelktas į gyvenimo sąlygų gerinimą migrantų antplūdžio vietose, ypač stengiantis atsižvelgti į pažeidžiamų grupių poreikius. Šias priemones papildė padidinti priėmimo pajėgumai žemyninėje dalyje ir nauji teisės aktai dėl nacionalinės nepilnamečių globos sistemos. Atvykėlių perteklius salose buvo didelė našta infrastruktūrai, sveikatos apsaugos sistemai ir atliekų tvarkymo tarnyboms, be to, išaugo įtampa tarp migrantų ir dalies gyventojų. 2019 m. kovo mėn., praėjus trejiems metams nuo ES ir Turkijos pareiškimo, Komisija paskelbė ataskaitą, kurioje pateikiama informacija apie trejų įgyvendinimo metų bendrus rezultatus.

Graikijoje...

Vykdamas veiksmus dėmesys buvo sutelktas į gyvenimo sąlygų gerinimą migrantų antplūdžio vietose, ypač stengiantis atsižvelgti į pažeidžiamų grupių poreikius.

Pažymėtina, kad iš Turkijos į Graikijos salas neteisėtai atvykstančių asmenų skaičius išlieka 97 proc. mažesnis nei iki pareiškimo įsigaliojimo ir žmonių žūčių jūroje iš esmės sumažėjo. 2018 metais labai padaugėjo neteisėtos sienos kirtimo sausumos keliu iš Turkijos į Graikiją atvejų. Maždaug pusė taip sieną kertančių

asmenų yra Turkijos piliečiai. Tai rodo, kad reikia didinti paramą pasienyje. 2019 m. kovo mėn. duomenimis, iš Turkijos į ES+ šalis perkelti 20 292 pabėgėliai sirai; teisėtam sirų iš Turkijos priėmimui iš viso skirta 192 mln. EUR Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo (PMIF) lėšų. Be to, 2016–2019 m. per Pabėgėlių Turkijoje rėmimo priemonę iš viso skirta 6 mlrd. EUR: pusė šios sumos skirta iš ES lėšų, o kitą pusę sudaro atskirų ES+ šalių nacionaliniai įnašai. Reikia siekti daugiau pažangos įgyvendinant grąžinimo operacijas iš Graikijos salų į Turkiją.

Italijoje...

ES agentūros toliau padėjo diegti migrantų antplūdžio valdymo požiūrį ir pagal esamus poreikius pritaikė savo darbuotojų skaičių.

Italijoje ES agentūros toliau padėjo diegti migrantų antplūdžio valdymo požiūrį ir pagal esamus poreikius pritaikė savo darbuotojų skaičių. 2018 m. ES, padėdama įgyvendinti migrantų antplūdžio valdymo požiūrį Italijoje, be kita ko, vykdė antrinius patikrinimus, teikė medicininę pagalbą ir užtikrino tarpkultūrinį tarpininkavimą. Be to, ES teikė finansinę paramą ir skyrė ekspertus migrantų patikros, registravimo, tapatybės nustatymo ir informavimo reikmėms.

2018 m. Viduržemio jūroje išgelbėtų migrantų ir pabėgėlių išlaipinimas paskatino diskusijas dėl solidarumo, atsakomybės pasidalijimo ir sistemingesnio

bei darnesnio ES požiūrio į išlaipinimą, taip pat dėl priėmimo, registracijos ir perkėlimo. Pasinaudojant 2018 m. vasarą įgyvendintų *ad hoc* sprendimų dėl išlaipinimo taikymo patirtimi, šiuo tikslu pasiūlyta nustatyti laikinasias priemones, kurios galėtų būti tarpinis sprendimas tol, kol bus pradėtas taikyti naujasis Dublino reglamentas. Šios laikinosios priemonės galėtų būti apibrėžtos skaidriame ir nuosekliame darbo plane, grindžiamame abipusiu bendrų interesų supratimu, ir padėtų užtikrinti, kad Komisija, ES agentūros ir kitos valstybės narės teiktų operatyvinę ir veiksmingą pagalbą atitinkamai valstybei narei.

Perkėlimas į ES ir humanitarinis priėmimas yra pagrindinės priemonės, užtikrinančios saugią ir teisėtą galimybę į ES+ šalis patekti asmenims, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga, ir mažinančios spaudimą šalims, priėmusioms daug pabėgėlių.

2015–2017 m. pagal įvairias ES perkėlimo programas į Europos Sąjungą iš viso perkelta 27 800 asmenų, o pagal naująją Perkėlimo į ES programą 20 ES valstybių narių įsipareigojo iki 2019 m. spalio mėn. pabaigos sukurti daugiau kaip 50 000 perkėlimo į ES vietų; tai didžiausia iki šiol įgyvendinta perkėlimo į ES iniciatyva. Iki 2019 m. kovo mėn. perkelta daugiau kaip 24 000 numatytų perkelti asmenų. Nacionalinėms perkėlimo programoms, kurios įgyvendinamos kartu su perkėlimo į ES programa, taip pat tenka svarbus vaidmuo užtikrinant saugias ir teisėtas galimybes asmenims, kuriems reikia apsaugos. Be to, humanitarinio priėmimo programos, įskaitant privataus rėmimo iniciatyvas, įgyvendinamas keliose ES+ šalyse, labai padeda siekti to paties tikslo.

Laikinosios išlaipinimo priemonės, apibrėžtos skaidriame ir nuosekliame darbo plane, grindžiamame abipusiu bendrų interesų supratimu, padėtų užtikrinti, kad Komisija, ES agentūros ir kitos valstybės narės teiktų veiksmingą operatyvinę pagalbą spaudimą patiriančiai valstybei narei.

Pagrindinės išvados

Kalbant apie ES migracijos politikos išorės aspektą paminėtina, kad 2018 m. ES toliau bendradarbiavo su išorės partneriais, siekdama konstruktyviai spręsti

migracijos klausimą, ir laikėsi daugiašališkumu pagrįsto visapusiško požiūrio. 2018 m. šioje srityje visų pirma padaryta tokia pažanga: skirta daugiau išteklių įgyvendinti programas pasinaudojant ES skubiosios pagalbos Afrikai patikos fondu ir Išorės investicijų fondu; taikant operatyvines priemones stengtasi pažaboti neteisėto žmonių gabenimo tinklus, taip stiprinant teisėsaugos bendradarbiavimą; skatintas tvarkingas grąžinimas ir readmisija palaikant dialogą su šalimis partnerėmis, taip pat teikta reintegracijos pagalba; stiprintas sienų valdymas pasirašant susitarimus dėl bendrų operacijų abipus bendrų sienų, dėl mokymų ir dalijimosi patirtimi; teikta pagalba pabėgėliams ir migrantams užsienyje apsaugoti. Tolesni veiksmai ES migracijos politikos išorės aspekto srityje, be kita ko, yra tokie: susitarimų dėl statuso su Vakarų Balkanų šalimis sudarymas; naujų readmisijos susitarimų su trečiosiomis šalimis rengimas; veiklos partnerystės su trečiosiomis šalimis plėtimas bendrų tyrimų, gebėjimų stiprinimo ir ryšių su tokiomis subjektais palaikymo srityse.

Tarptautinė apsauga ES+ šalyse

Tarptautinės apsaugos prašymų ES+ šalyse, kurių pateikta 664 480, mažėjo trečius metus iš eilės, šįkart – 10 proc. Nors 2018 m. prašymų skaičius išliko labai stabilus, už santykinio stabilumo ES+ lygmeniu slypi dideli skirtumai tarp valstybių narių ir tarp konkrečių pagalbos prašytojų kilmės šalių.

Kalbant apie statistines tendencijas pažymėtina, kad 2018 m. ES+ šalyse pateikta 664 480 tarptautinės apsaugos prašymų, t. y. jų skaičius mažėjo trečius metus iš eilės, šįkart – 10 proc. Apie 9 proc. visų prašymų pateikė anksčiau prašymus jau teikę asmenys. ES+ šalyse prašymų pateikta panašiai kaip 2014 m., kuriais jų buvo 662 165. Verta pažymėti, kad, nors 2018 m. prašymų skaičius išliko stabilus, už santykinio stabilumo ES+ lygmeniu slypi dideli skirtumai tarp valstybių narių ir tarp konkrečių pagalbos prašytojų kilmės šalių. Migracijos spaudimas prie

ES išorės sienų mažėjo trečius metus iš eilės. Padaugėjo vakariniame Viduržemio jūros regiono maršrute aptiktų asmenų (daugiau nei du kartus) ir jų skaičius prilygo rytiniame Viduržemio jūros regiono maršrute aptiktų asmenų skaičiui (maždaug po 57 000).

Sirija (nuo 2013 m.) (13 proc.), Afganistanas ir Irakas (po 7 proc.) buvo trys pagrindinės ES+ šalyse prieglobsčio prašančių asmenų kilmės šalys; 2018 m. iš jų iš viso atvyko daugiau kaip ketvirtis visų prieglobsčio prašytojų (27 proc.).

Tarp 10 pagrindinių prieglobsčio prašytojų kilmės šalių taip pat buvo Pakistanas, Nigerija, Iranas, Turkija (po 4 proc.), Venesuela, Albanija ir Sakartvelas (po 3 proc.).

UNHCR nurodė, kad iki 2018 m. pabaigos registruotų Sirijos pabėgėlių skaičius Sirijos kaimyninėse šalyse (Irake, Jordanijoje, Libane, Turkijoje, Egipte) ir kitose Šiaurės Afrikos šalyse buvo apie 5,7 mln.

2018 m., panašiai kaip ir ankstesniais metais, kiek daugiau nei du trečdaliai visų prieglobsčio prašytojų buvo vyrai, o moterų buvo trečdalis. Beveik pusė prieglobsčio prašytojų buvo 18–35 metų amžiaus, o beveik trečdalis – nepilnamečiai.

2018 m. tarptautinės apsaugos ES paprašė maždaug 20 325 nelydimi nepilnamečiai; tai staigus sumažėjimas (37 proc.), palyginti su 2017 m. 3 proc. visų prieglobsčio prašytojų buvo nelydimi nepilnamečiai – panašiai kaip 2017 m. Beveik trys ketvirčiai visų prašymų buvo pateikti vos penkiose ES+ šalyse: Vokietijoje,

Italijoje, Jungtinėje Karalystėje, Graikijoje ir Nyderlanduose.

Kalbant apie priimančiąsias šalis, 2018 m. dauguma prieglobsčio prašymų pateikti Vokietijoje, Prancūzijoje, Graikijoje, Italijoje ir Ispanijoje. Šioms penkioms šalims teko trys ketvirčiai visų ES+ šalyse pateiktų prašymų. Daugiausia prašymų (184 180) septintus metus iš eilės gavo Vokietija, nors, palyginti su 2017 m., šios šalies gautų prašymų skaičius sumažėjo 17 proc.

Prašymų Prancūzijoje daugėjo ketvirtus metus iš eilės – 2018 m. jų skaičius pasiekė 120 425; tai didžiausias iki šiol Prancūzijoje užregistruotas skaičius. Graikija užėmė trečią vietą pagal ES+ šalyse 2018 m. pateiktų prašymų skaičių (66 965); prašymų daugėjo penktus metus iš eilės. Didelis pokytis įvyko Italijoje – prašymų skaičius sumažėjo 53 proc. Ispanija ir toliau išliko penktoje vietoje, tačiau šioje šalyje gautų prašymų skaičius išaugo nuo 36 605 2017 m. iki 54 050 2018 m.

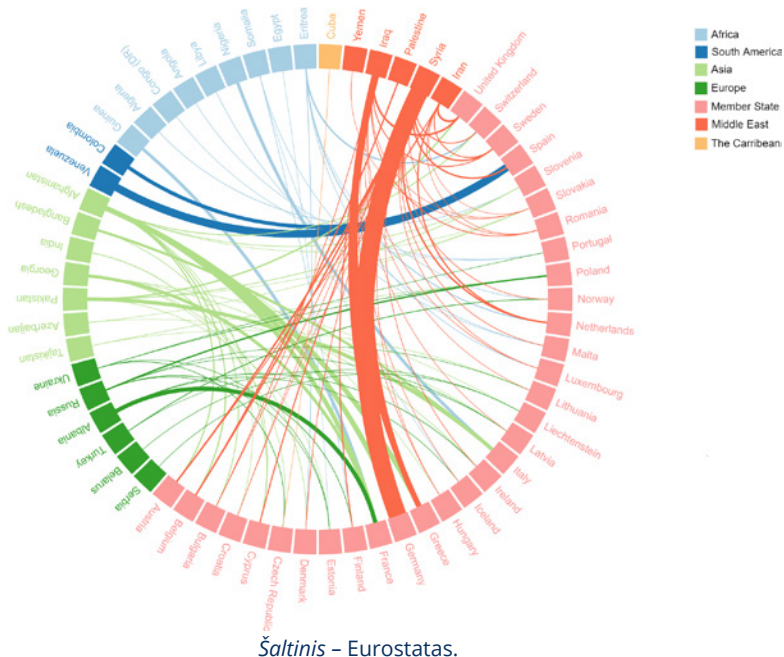
Visa tai atspindi svarbius nevienakrypčius pokyčius, minimus šio skirsnio pradžioje: bendras ES+ šalyse 2017–2018 m. prašymų skaičiaus sumažėjimas 11 proc. fiksuotas kiek daugiau nei pusėje visų ES+ šalių, o kitose šalyse prašymų skaičius didėjo, kai kuriose šalyse – smarkiai. Tarp penkių daugiausia prieglobsčio prašytojų priimančių šalių vienam gyventojui buvo **Kipras, Graikija, Malta, Lichtenšteinas** ir **Liuksemburgas**.

Apžvelgiant pagrindinius prieglobsčio prašytojų srautus (o konkrečiau – prieglobsčio prašytojų kilmės įvairovę priimančiosiose šalyse) susidaro šiek tiek sudėtingesnis vaizdas nei vertinant atskiras kilmės ir priimančiąsias šalis.

2018 m. 10 pagrindinių srautų teko Vokietijai, Prancūzijai, Graikijai ir Ispanijai. Italija nebuvo tarp šalių, kurioms teko 10 pagrindinių srautų, nors tarp šalių ji ir buvo ketvirta priimančioji šalis; tikėtina, kad tai lėmė prieglobsčio prašytojų iš tam tikrų kilmės šalių skaičiaus sumažėjimas, taip pat prieglobsčio prašymų įvairovės didėjimas.

Dešimtį pagrindinių srautų sudarė prieglobsčio prašytojai iš septynių šalių (visos jos yra tarp dešimties šalių, iš kurių buvo kilę daugiausia prieglobsčio prašytojų 2018 m.): Nors bendrai prieglobsčio prašymų mažėja, Vokietija priėmė ne mažiau kaip šešis iš dešimties didžiausių prieglobsčio prašytojų srautų: sirų, irakiečių, afganistaniečių, iranietų, nigeriečių ir turkų. Graikija priėmė du pagrindinius srautus (sirų į Graikiją ir afganistaniečių į Graikiją). Ispanija ir Prancūzija priėmė tik po vieną pagrindinį srautą: venesueliečių – į Ispaniją (antras pagal dydį atvykėlių į ES+ šalį srautas 2018 m.) ir afganistaniečių į Prancūziją. Pakistaniečiai, albanai ir sakartveliečiai buvo tarp dešimties pagrindinių prieglobsčio prašytojų grupių visose ES+ šalyse.

Tarptautinės apsaugos prašymų skaičius 2018 m. pagal ES+ šalis ir prieglobsčio prašytojų kilmę

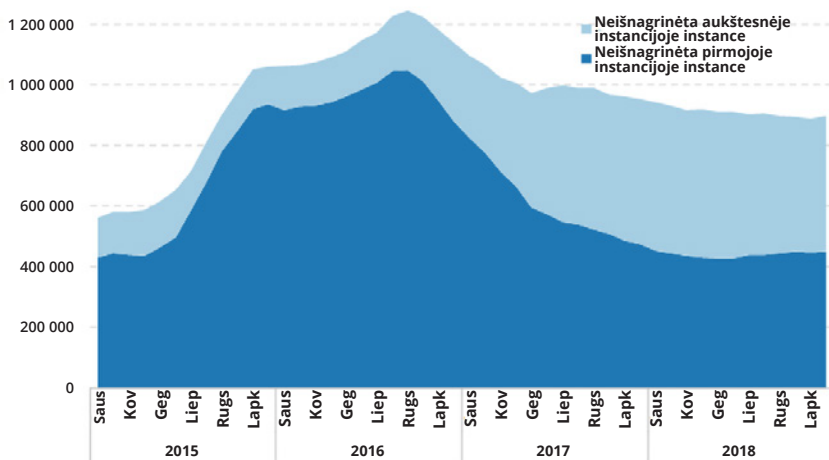

2018 m. ES+ šalyse atsiimta apie 57 390 prašymų, maždaug perpus mažiau nei 2017 m. Atsiimta 9 proc. visų ES+ šalyse pateiktų prašymų, taigi, mažiau nei ankstesniais metais. EASO duomenimis, ir panašiai kaip ankstesniais metais, maždaug keturi penktadaliai atsiėmimų ES+ šalyse buvo numanomi.

Kalbant apie neišnagrinėtus prašymus pažymėtina, kad 2018 m. pabaigoje galutinio sprendimo ES+ šalyse buvo laukiama dėl maždaug 896 560 prašymų, o tai, palyginti su 2017 m., 6 proc. mažiau.

2018 m. pabaigoje neišnagrinėtų prašymų skaičius buvo gerokai didesnis nei 2014 m. pabaigoje. Vis dėlto, antrus metus iš eilės fiksuotas mažėjimas. Verta atkreipti dėmesį į tai, kad pirmojoje instancijoje neišnagrinėtų prašymų skaičius buvo beveik lygus antrojoje ir aukštesnėje instancijose neišnagrinėtų prašymų skaičiui (maždaug po 448 000). Todėl 2018 m. pabaigoje nacionalinėms prieglobsčio sistemoms tenkantis spaudimas buvo vienodai pasiskirstęs tarp prieglobsčio ir teisminių institucijų.

Neišnagrinėti prašymai pirmojoje (mėlyna) ir galutinėje (melsva) instancijose 2015–2018 m.

Šaltinis – Eurostat ir EASO EPS duomenys.

Daugiausia galutinio sprendimo laukiančių prieglobsčio prašytojų buvo iš tų pačių šalių, kaip ir 2017 m., t. y. **afganistaniečių, sirų, irakiečių, nigeriečių ir pakistaniečių**. Nors kiekvienos iš šių šalių piliečių dalis sumažėjo, jie vis tiek sudarė daugiau kaip pusę prieglobsčio prašytojų ES+ šalyse. Iki 2018 m. pabaigos **Vokietija** išliko ta šalis, kurioje visose instancijose nebaigtų nagrinėti bylų buvo daugiausia (nors jų šiek tiek ir sumažėjo, palyginti su ankstesniais metais). **Italija** išliko antra ES+ šalis pagal neišnagrinėtų prašymų skaičių, tačiau, palyginti su 2017 m. pabaiga, tokių bylų sumažėjo beveik trečdaliu.

Didžiausias absoliutus neišnagrinėtų prašymų skaičiaus padidėjimas 2018 m. pabaigoje užfiksuotas **Ispanijoje**, kur šis rodiklis išaugo dvigubai – iki beveik 79 000. Absoliučiais skaičiais neišnagrinėtų prašymų labai padaugėjo ir Graikijoje, kur jų buvo per 76 000. Prancūzija taip pat pranešė, kad, palyginti su ankstesniais

metais, neišnagrinėtų prašymų skaičius šalyje išaugo iki beveik 53 000. Tuo metu maždaug pusėje ES+ šalių neišnagrinėtų prašymų sumažėjo. Šešiose šalyse neišnagrinėtų prašymų sumažėjo daugiau kaip tūkstančių; be to, keturiose iš jų (Vokietijoje, Italijoje, Austrijoje ir Švedijoje) neišnagrinėtų prašymų sumažėjo daugiau kaip 10 000.

Apskritai atrodo, kad neišnagrinėtų prašymų skaičiaus pokyčiai iš esmės susiję su naujais prieglobsčio prašymais. Neišnagrinėtų prašymų labiausiai sumažėjo tose šalyse, kuriose 2018 m. nustatytas didžiausias prieglobsčio prašymų sumažėjimas. Taip pat pasitvirtina priešinga tendencija – neišnagrinėtų prašymų skaičius labiausiai išaugo tose trijose šalyse, kuriose labiausiai padaugėjo prieglobsčio prašymų.

ES+ šalyse 2018 m. priimti 601 525 pirmosios instancijos sprendimai – daug mažiau (39 proc.) nei 2017 m. Todėl iš

viso 2018 m. ES+ šalyse pateiktų prašymų buvo daugiau nei priimtų sprendimų. Dauguma sprendimų (367 310 arba 61 proc.) buvo neigiami – nuspręsta nesuteikti jokios apsaugos. Maždaug 234 220 sprendimų buvo teigiami; dauguma jų buvo sprendimai suteikti pabėgėlio statusą (129 685 arba 55 proc. visų teigiamų sprendimų), o mažesnė dalis – papildomą apsaugą (63 100 arba 27 proc.) arba humanitarinę apsaugą (41 430 arba 18 proc.). Nors, palyginti su ankstesniais metais, teigiamų sprendimų priimta mažiau, sprendimų suteikti pabėgėlio statusą dalis padidėjo. Įvertinus kiekvienos šalies pirmosios instancijos sprendimų skaičių pažymėtina, kad daugiausia sprendimų priimta **Vokietijoje** (30 proc. visų sprendimų), **Prancūzijoje** (19 proc.) ir **Italijoje** (16 proc.). Šios trys šalys kartu priėmė maždaug du trečdalius visų ES+ šalyse priimtų sprendimų.

2018 m. bendras pirmosios instancijos patenkintų prašymų lygio rodiklis ES+ šalyse buvo 39 proc. Palyginti su ankstesniais metais, jis sumažėjo 7 procentiniais punktais. Šį sumažėjimą visų pirma lėmė tai, kad patenkinta mažiau iš kelių šalių kilusių prašytojų prašymų (ypač tų šalių, dėl kurių piliečių priimama itin daug sprendimų). Patenkintų prašymų, gautų iš Somalio, Irano, Irako, Eritrėjos ir Sirijos piliečių, lygis buvo žemesnis nei ankstesniais metais. Priešingai, didėjanti tendencija nustatyta prašytojų iš Venesuelos, Kinijos, Salvadoro ir Turkijos atžvilgiu.

Daugiausia teigiamų sprendimų ES+ šalyse priimta dėl prašytojų iš Jemeno (89 proc.), Sirijos (88 proc.) ir Eritrėjos (85 proc.), o mažiausia – dėl prašytojų iš Moldovos (1 proc.), Šiaurės Makedonijos (2 proc.) ir Sakartvelo (5 proc.).

Patenkintų prašymų lygis ES+ šalyse buvo nevienodas – kai kur jis buvo palyginti žemas, kitur – didelis, ypač prašytojų iš Afganistano, Irano, Irako ir Turkijos. Patenkintų prašymų, gautų iš Albanijos, Bangladešo ir Nigerijos, taip pat Eritrėjos ir Sirijos, lygio skirtumai buvo mažesni.

Apie atskiras kilmės šalis pasakytina, kad patenkintų prašymų lygio skirtumai įvairiose ES+ šalyse iš dalies gali reikšti, kad sprendimų priėmimo praktika nėra pakankamai suderinta (dėl skirtingai vertinamos padėties kilmės šalyje, skirtingai aiškinamų teisinių sąvokų arba dėl nacionalinių teismų praktikos ypatumų). Kita vertus, tai taip pat gali reikšti, kad net priimdamos prašytojus iš tos pačios kilmės šalies kai kurios ES+ šalys gali taikyti labai skirtingus apsaugos pagrindus, pavyzdžiui, dėl to, kad jie priklauso konkrečioms etninėms mažumoms, yra iš tam tikrų konkrečios šalies regionų arba yra nelydimi vaikai.

Tarptautinės apsaugos prašymų nagrinėjimui pirmojoje instancijoje valstybės narės gali taikyti specialias procedūras, kaip antai paspartintą, pasienio zonų arba pirmenybinę procedūrą, kartu taikydamos Europos prieglobsčio teisės aktuose numatytus pagrindinius principus ir garantijas. Nors prašymą nagrinėjant pagal paspartintą ar pasienio procedūras ES+ šalyse pirmojoje instancijoje prašymą atmeti nusprendžiama daug dažniau nei sprendimą priimant pagal įprastą procedūrą, atvejų, kai tarptautinė apsauga suteikiama taikant specialias procedūras, yra. Remiantis duomenimis, kuriais pasikeista EASO išankstinio įspėjimo ir parengties sistemoje, pagal paspartintą procedūrą priimtų pirmosios instancijos sprendimų patenkinti prašymą lygio rodiklis buvo 11 proc., o pagal pasienio procedūrą – 12 proc.

Kalbant apie sprendimus, priimtus išnagrinėjus skundą arba peržiūrėjus sprendimą, pažymėtina, kad 2018 m. ES+ šalyse antrojoje arba aukštesnėje instancijoje tokių sprendimų priimta 314 915, t. y. 9 proc. daugiau nei 2017 m. Be to, 2018 m. didesne dalimi galutinių sprendimų suteikta kokia nors apsauga – galutinės instancijos sprendimų patenkinti prašymą lygis buvo 37 proc., palyginti su 33 proc. 2017 m. Tris ketvirčius visų galutinių sprendimų 2018 m. priėmė trys ES+ šalys: Vokietija, Prancūzija arba Italija. Vienas svarbiausių pokyčių buvo labai išaugęs galutinių sprendimų dėl prieglobsčio prašytojų iš Vakarų Afrikos šalių (pvz., Gambijos, Dramblio Kaulo Kranto, Nigerijos ir Senegalos) skaičius.

Pažymėtina, kad buvo pokyčių, susijusių Dublino sistemos veikimu 2018 m.; EASO duomenimis, sprendimų dėl prašymų pagal Dublino reglamentą sumažėjo 5 proc. Be to, 28 ES+ šalys reguliariai keitėsi duomenimis apie sprendimus dėl jų 2018 m. pateiktų prašymų pagal

Dublino reglamentą. Jungtinė Karalystė pasidalijo 2018 m. rugpjūčio–gruodžio mėn. duomenimis. 28 ES+ šalims pateikti 138 445 sprendimai dėl jų prašymų pagal Dublino reglamentą, o įskaičiuojant dalinius Jungtinės Karalystės pateiktus duomenis, tokių sprendimų skaičius išauga iki 139 984. 2018 m. sprendimai dėl prašymų pagal Dublino reglamentą gauti 23 proc. prieglobsčio prašymų atveju, t. y. šiek tiek daugiau nei 2017 m. Tai gali reikšti, kad daug tarptautinės apsaugos prašytojų toliau judėjo į kitas ES+ šalis. Daugiausia sprendimų dėl prašymų pagal Dublino reglamentą pateikta **Vokietijai** ir **Prancūzijai** – atitinkamai 37 ir 29 proc. 2018 m. daug atsakymų dėl prašymų gavo ir kitos šalys: **Nyderlandai, Belgija, Austrija, Italija, Šveicarija ir Graikija**. Svarbiausias pokytis, palyginti su 2017 m., buvo reikšmingas pagal Dublino reglamentą **Graikijos** ir **Ispanijos** priimtų sprendimų skaičiaus padidėjimas. Kartu sumažėjo atvejų, kai Graikijos atžvilgiu buvo taikoma diskrecinė išlyga. Tačiau šis sumažėjimas buvo labai nedidelis, palyginti su padidėjusiu Graikijos sprendimų skaičiumi.

2018 m. bendras priimtų sprendimų dėl prašymų pagal Dublino reglamentą lygio rodiklis buvo 67 proc., t. y. 8 procentiniais punktais mažesnis nei 2017 m., nors priėmimo lygio rodiklio skirtumų tarp šalių išliko. Dauguma 2018 m. priimtų sprendimų pagal Dublino reglamentą buvo dėl afganistaniečių (9 proc. iš visų

sprendimų), nigeriečių (8 proc.), irakiečių (6 proc.) ir sirų (6 proc.). Be to, Dublino reglamento 17 straipsnio 1 dalyje numatyta diskrecine arba suverenumo išlyga 2018 m. pasinaudota daugiau nei 12 300 kartų; beveik du trečdalius visų atvejų diskrecinė išlyga taikyta Vokietijoje.

Dviejuose penktadaliuose 17 straipsnio 1 dalies taikymo atvejų Italija nurodė kaip šalis partnerė, kuriai galėjo būti nusiųstas prašymas, Graikija nurodė 22 proc. atvejų, o Vengrija – 9 proc. 2018 m. ataskaitas teikiančios šalys perkėlė 28 000 žmonių. Įvertinus 26 ES+ šalių, reguliariai teikusių duomenis ir 2017, ir 2018 m., bendras perkeltų asmenų skaičius padidėjo maždaug 5 proc. Beveik trečdalį perkėlimų 2018 m. atliko **Vokietija**, daug perkėlimų taip pat atliko **Graikija** ir **Prancūzija**. Daugiau nei pusė asmenų perkelti į **Vokietiją** ir **Italiją**.

Kitos šalys, į kurias perkelta daug asmenų, yra **Prancūzija**, **Švedija**, **Jungtinė Karalystė**, **Ispanija** ir **Šveicarija**.

Pagrindiniai pokyčiai Dublino procedūrų srityje ES+ šalyse buvo: bylų, kurias reikėjo nagrinėti, kiekis; dideli organizaciniai pokyčiai keliose ES+ šalyse; vaiko interesų vertinimas pagal Dublino procedūras; atnaujinti ES+ šalių prašymai Graikijai perimti savo žinion ir atsiimti prieglobsčio prašytojus; sudaryti kelių ES+ šalių dvišaliai susitarimai, siekiant paspartinti Dublino procedūras ir užtikrinti daugiau perkėlimo galimybių; ir priemonės, skirtos užtikrinti teisingą ir savalaikį pažeidžiamų prašytojų ir jų specialiųjų poreikių nustatymą pagal Dublino procedūras. Kaip 2016 ir 2017 m., 2018 m. išliko (visiškai ar iš dalies) sustabdytas asmenų perkėlimas į Vengriją pagal Dublino procedūrą.

Svarbūs pokyčiai nacionaliniu lygmeniu

Kelios ES+ šalys **pakeitė savo teisės aktus**, susijusius su tarptautine apsauga. Esminius pakeitimus padarė, pavyzdžiui, Austrija, Belgija, Prancūzija, Vengrija, Italija ir Slovakija. Kitos šalys taip pat iš dalies pakeitė savo teisės aktus įvairiose su prieglobsčiu susijusiose srityse. Siekdamos užtikrinti didesnį savo nacionalinių prieglobsčio sistemų vientisumą, 2018 m. ES+ šalys nustatė politiką ir praktiką, kuriomis siekiama greitai nustatyti nepagrįstus apsaugos prašymus ir užtikrinti, kad tokiems prašymams nebūtų švaistomi finansiniai ir žmogiškieji ištekliai ir laikas.

Tokios **priemonės**, be kita ko, buvo pastangos kuo greičiau nustatyti prašytojų tapatybę, įskaitant jų amžių, kilmės šalį ir kelionės maršrutą; įvertinti bet kokias galimas su saugumu susijusias problemas; geriau įvertinti prieglobsčio prašytojų pareiškimų patikimumą; ir nustatyti, ar tarptautinės apsaugos gavėjams vis dar reikalinga apsauga. Gerinant prašytojų ir apsaugos gavėjų informavimą apie teises ir pareigas kiekviename proceso etape taip pat buvo siekiama užkirsti netinkamam prieglobsčio procedūros naudojimui netyčia.

Siekiant **didinti** prieglobsčio sistemų **veiksmingumą**, ES+ šalių iniciatyvos visų pirma buvo sutelktos į procedūrų pertvarkymą, kad būtų optimizuotas turimų išteklių paskirstymas ir panaudojimas; taip pat susitelkta į aktyvesnį informacijos rinkimą iš prašytojų ankstyvaisiais proceso etapais; naujų technologijų naudojimą ir skaitmeninimą; bei prašymų pirmenybės taikymą ar nagrinėjimą skubos tvarka. Be to, siekiant išsaugoti geresnę prieglobsčio sistemų veikimo kokybę, 2018 m. buvo rengiami darbuotojų mokymai, atsižvelgiant į esamus poreikius ES+ šalyse, buvo vykdoma turimos rekomendacinės medžiagos peržiūra ir diegiamos kokybės kontrolės sistemos bei paramos priemonės, skirtos sprendimams dėl apsaugos prašymų priimti.

Toliau vykdydama savo įgaliojimus, 2018 m. EASO sudarė palankesnes sąlygas praktiniam valstybių narių bendradarbiavimui ir teikė pagalbą šalims, kurių prieglobsčio ir priėmimo sistemos patyrė spaudimą.

Kartu EASO toliau vykdė savo įgaliojimus sudarydama palankesnes sąlygas praktiniam valstybių narių bendradarbiavimui ir teikdama pagalbą šalims, kuriose kilo su prieglobsčio ir priėmimo sistemomis susijusių sunkumų, būtent Bulgarijai, kurioje buvo baigtas įgyvendinti specialus paramos planas, Kiprui, Italijai ir Graikijai. Ši pagalba buvo pritaikyta kiekvienos šalies poreikiams ir apėmė: pagalbą teikiant informaciją prieglobsčio prašytojams; registracijos ir prašymų perimti savo žinion ir atsiimti pagal Dublino reglamentą tvarkymą; priėmimo pajėgumų, visų pirma susijusių su nelydimais nepilnamečiais, didinimą; paramą prieglobsčio procedūrai, priėmimo veiklai ir gebėjimų stiprinimui įgyvendinant BEPS; pagalbą vykdant susikaupusias užduotis. EASO taip pat suaktyvino dialogą su pilietine visuomene ir surengė teminius susitikimus svarbiausiose interesų srityse.

BEPS veikimas

2018 m. ES+ šalys iš dalies pakeitė pirmuosius prieglobsčio procedūros etapus, siekdamos kuo anksčiau gauti kuo daugiau informacijos iš prieglobsčio prašytojų.

Bendros Europos prieglobsčio sistemos pagrindinėse teminėse srityse užfiksuota svarbių pokyčių.

Kalbant apie galimybę naudotis procedūra pasakytina, kad 2018 m. bendra tendencija buvo tai, kad ES+ šalys iš dalies pakeitė pirmuosius procedūros etapus, siekdamos iš prieglobsčio prašytojų kuo anksčiau gauti kuo daugiau informacijos. Šie pokyčiai buvo atvykimo centrų steigimas, naujų technologijų, padedančių geriau nustatyti prašytojų tapatybę, diegimas, taip pat išplėstos prašytojų prievolės bendradarbiauti su valdžios institucijomis ir pateikti reikiamus dokumentus ankstyvuoju procedūros etapu. Be to, prieglobsčio prašytojams pateikta daugiau informacijos apie procesą, įskaitant informaciją apie savanorišką grįžimą. Diskusijose apie Viduržemio jūroje išgelbėtų migrantų išlaipinimą kilo esminių klausimų dėl bendro visų ES šalių požiūrio į saugią ir veiksmingą galimybę jūroje išgelbėtiems asmenims pasinaudoti procedūra. Apskritai įvairių ES+ šalių pilietinės visuomenės subjektai išreiškė susirūpinimą dėl galimybės patekti į teritoriją ir pasinaudoti prieglobsčio procedūra, be kita ko, dėl to, kad pasienyje pasitaiko atvejų, kai žmonės neįleidžiami, taip pat dėl praktinių kliūčių veiksmingai ir per pagrįstą laikotarpį pasinaudoti procedūra.

Tarptautinės apsaugos siekiantiems asmenims reikia informacijos, kuri padėtų suprasti, kokie ištekliai gali padėti patenkinti jų apsaugos poreikius ir atsižvelgti į asmenines aplinkybes atvykus į Europą. 2018 m. tiek ES+ šalių nacionalinės administracijos, tiek pilietinė visuomenė toliau aktyvino pastangas teikti tikslią ir išsamią informaciją tarptautinės apsaugos siekiantiems asmenims. Be to, į ES+ valdžios institucijų teikiamą informaciją įtraukta informacija apie teises ir pareigas, susijusias su apsaugos turiniu, taip pat apie integraciją, įskaitant priimančiosiose šalyse rengiamus įvadinio mokymo kursus, skirtus prieglobsčio prašytojams ar pabėgėlio statuso ir papildomos apsaugos statuso prašytojams. Užtikrinti prieigą prie informacijos nelydimiems nepilnamečiams ir toliau išlieka svarbiausias prioritetas visose ES+ šalyse; 2018 m. siekiant didinti prieinamumą imta aktyviau naudotis naujomis komunikacijos priemonėmis ir technologijomis.

Teisinė pagalba ir atstovavimas taip pat yra būtina sąlyga, kad prašytojai galėtų veiksmingai pasinaudoti prieglobsčio procedūra. 2018 m. pakeitimai teisinės pagalbos ir atstovavimo srityje ES+ šalyse buvo pagalbos išplėtimas iki skirtingų prieglobsčio proceso etapų, ir kartais, subjektų, dalyvaujančių teikiant teisinės paslaugas, pakeitimas. Be valdžios institucijų įgyvendinamų iniciatyvų, pilietinės visuomenės subjektai, ypač praktinės patirties turinčios organizacijos, taip pat padėjo nustatyti esamus iššūkius ir apribojimus.

Geras vertimas žodžiu padeda užtikrinti tinkamą prašytojo ir valdžios institucijų komunikaciją kiekviename proceso

etape – nuo galimybės naudotis prieglobsčio procedūra nustatymo iki prašymo pateikimo, nagrinėjimo ir apskundimo. Nors 2018 m. prašymų skaičius sumažėjo, prašytojų kalbų įvairovė išliko beveik tokia pati kaip 2017 m., todėl vertimas žodžiu liko vienas svarbiausių procedūrinių poreikių.

Nacionalinės teisinės ir politinės nuostatos, susijusios vertimu žodžiu, išliko iš esmės stabilios, padaryti tik nedideli pokyčiai vertimo procedūriniais aspektams išaiškinti. Šios srities iššūkiai, nustatyti ES+ šalyse, be kita ko, buvo žmogiškųjų išteklių trūkumas tam tikrais prieglobsčio procedūros etapais ir nepakankama procese dalyvaujančių vertėjų žodžiu kvalifikacija.

Tarptautinės apsaugos prašymų nagrinėjimui pirmojoje instancijoje valstybės narės gali taikyti specialias procedūras, kaip antai paspartintą, pasienio zonų arba pirmenybinę procedūrą, kartu laikydamosi Europos prieglobsčio teisės aktuose numatytų pagrindinių principų ir garantijų. **Italijoje** vadinamuoju Imigracijos ir saugumo dekretu nustatytos supaprastintos ir paspartintos prašymų nagrinėjimo procedūros, siekiant išvengti apgaulingų prašymų ir sutrumpinti prašymų nagrinėjimo laiką. Įgyvendinant ES ir Turkijos pareiškimą, taikomą Lesbo, Chijo, Samo, Lero ir Koso salose tarptautinės apsaugos siekiantiems asmenims, 2018 m. **Graikijoje** buvo toliau įgyvendinama speciali paspartinta pasienio procedūra. **Prancūzijoje**, be kita ko, pakeisti terminai, taikomi įgyvendinant paspartintas procedūras. Kalbant apie priimtino procedūras pažymėtina, kad kai kuriose ES+ šalyse tiksliau suformuluotos nepriimtino sąlygos, buvo reguliariai taikoma saugios šalies sąvoka, o kai kurios šalys peržiūrėjo ir iš dalies pakeitė savo nacionalinius saugių kilmės šalių sąrašus.

Nuostatos, kuriomis apibrėžtos įprastos pirmosios instancijos procedūros, 2018 m. ES+ šalyse nacionaliniu lygmeniu išliko palyginti nepakitusios. Svarbūs teisėkūros ir politikos pakeitimai, turintys įtakos, pavyzdžiui, **galimybei naudotis procedūra** ar **specialioms procedūroms**, taip pat turėjo įtakos šiam aspektui, tačiau, bendrai vertinant, šalys nenurodė jokių esminių pakeitimų, dėl kurių būtų reikėję iš esmės peržiūrėti įprastai procedūrai taikomus teisės aktus, politiką ir praktiką. Priimtais pakeitimais iš esmės siekta, kad procesas apskritai būtų efektyvesnis, panašiai kaip nurodyta 2017 m. metinėje ataskaitoje.

Vertimas žodžiu kaip
procedūrinis poreikis

2018 m. prieglobsčio prašytojų kalbų įvairovė išliko beveik tokia pati kaip 2017 m., todėl vertimo žodžiu poreikis buvo vienas svarbiausių procedūrinių poreikių.

Padaryti šie pakeitimai: persvarstyti prieglobsčio procedūros terminai; naujų elektroninių prašymų valdymo technologijų diegimas; pakeitimai, susiję su prašymų asmenine informacija; teisinės pagalbos prieinamumas pirmojoje instancijoje; išplėstas įvairių pirmosios instancijos institucijų bendradarbiavimas ir ryšiai; pakeitimai, susiję su statuso nesuteikimo pagrindų taikymu; taip pat iniciatyvos, kuriomis siekiama teikti ilgalaikę pagalbą ir konsultacijas darbuotojams, dalyvaujantiems priimant sprendimus pirmojoje instancijoje.

2018 m. pokyčiai priėmimo srityje ES+ šalyse buvo susiję su bendru priėmimo sistemų organizavimu atsižvelgiant į prašymų tendencijas, įskaitant persikirstymo ir skyrimo programas ir kintančią priėmimo infrastruktūrą. Kai kurios šalys labai sumažino savo priėmimo pajėgumus, o kitoms teko toliau didinti turimų vietų skaičių, atsižvelgiant į didėjančią prašymų skaičių nacionaliniu lygmeniu. Iš esmės pertvarkius priėmimo organizavimą, daugėja atvykimo centrų visose ES+ šalyse. Be to, daugeliu iniciatyvų siekta pagerinti priėmimo sąlygų kokybę: užtikrintas geresnis veiklos koordinavimas tarp įvairių suinteresuotųjų subjektų, sukurtos stebėsenos priemonės, užtikrinta infrastuktūros priežiūra.

Daugelis valstybių visų pirma stengėsi išvengti saugumo problemų ar konfliktų priėmimo centruose. Šis klausimas buvo sprendžiamas įvairiai, įskaitant vidaus taisyklių pakeitimus ir specialių centrų steigimą tiems prašytojams, kurie nesilaiko galiojančių priėmimo sistemų taisyklių. Teismai ypač aktyviai stengėsi apibrėžti prašytojų priėmimo teises, pavyzdžiui, tai, kiek laiko jie gali naudotis materialinėmis priėmimo sąlygomis, arba judėjimo laisvę. Imtasi veiksmų siekiant prieglobsčio prašytojams, turintiems geras galimybes gauti apsaugą, sudaryti dar geresnes sąlygas patekti į darbo rinką, kai kuriais atvejais prieglobsčio prašytojams tapo privalomi kalbų mokymosi ir socialinio orientavimo kursai.

Sulaikymo srityje kai kuriose ES+ šalyse priimta naujų įstatymų, pakeitimų ar vyriausybės nurodymų, kuriais siekta tiksliau apibrėžti arba išsamiau apibūdinti sulaikymo ir sulaikymo alternatyvų pagrindus vykdant tiek prieglobsčio, tiek grąžinimo procedūras, pavyzdžiui, išsamiau išaiškinant, ką galima vertinti kaip pavojų viešajai tvarkai ar pasislėpimo pavojų. Be to, imtasi veiksmų siekiant

stiprinti paramą pažeidžiamiesiems sulaikytiesiems ir didinti sulaikymo procedūrų skaidrumą. Panašiai kaip 2017 m., 2018 m. keliose ES+ šalyse įsigaliojo naujos teisinės nuostatos, ribojančios priėmimo centruose gyvenančių asmenų judėjimo laisvę arba gyvenamosios vietos pasirinkimą. Kiti pokyčiai sulaikymo srityje buvo pakeisti taikomi terminai ir sulaikymo pajėgumų didinimas. Kai kuriose šalyse pilietinės visuomenės subjektai išreiškė susirūpinimą dėl netinkamo ES prieglobsčio teisės aktų įgyvendinimo, susijusio su prieglobsčio prašytojų sulaikymu ir sulaikymo procedūros apsaugos priemonėmis.

Antrosios instancijos procedūrų srityje 2018 m. teisėkūros, politikos ir praktikos sistemos ES+ šalyse išliko palyginti nepakitusios, daugiausia padaryti tik nedideli pakeitimai. Tačiau antrosios instancijos prieglobsčio procedūrose dalyvaujančioms teismams ir tribunolams tenka vis svarbesnis vaidmuo. Kadangi praėjusiais metais daug prašymų perduota antrajai instancijai, teismai ir tribunolai turėjo daugiau galimybių pateikti aiškinamuosius sprendimus ir taip toliau formavo kitas prieglobsčio procedūros sritis.

Pažymėtina, kad atsižvelgdamos į Europos ar nacionalinių teismų sprendimus, kelios ES+ šalys pranešė padariusios pakeitimų teisėkūros, politikos ir praktikos srityje. Pokyčiai šioje srityje, be kita ko, buvo terminų pakeitimai, teisinės pagalbos teikimas ir teisė pasilikti, kol bus priimtas antrosios instancijos sprendimas.

2018 m. ES+ šalys toliau gerino savo informacijos apie kilmės šalį (IKŠ) produktų standartus ir kokybės užtikrinimą. ES+ šalys parengė ir išplatino įvairius reguliarius ir naujus leidinius, daugelį jų galima rasti EASO IKŠ portale. Dažnai šie IKŠ leidiniai grindžiami į trečiąsias šalis įvykdytų ES+ šalių misijų duomenimis. Daugelis

nacionalinių IKŠ padalinių toliau bendradarbiavo su EASO ir kolegomis kitose šalyse, taip pat EASO IKŠ tinklų sistemoje.

Kadangi daugelis prašymų 2018 m. buvo perduoti antrajai instancijai, teismai turėjo daugiau galimybių pateikti aiškinamuosius sprendimus ir tiksliau apibrėžti kitas prieglobsčio procedūros sritis.

ES prieglobsčio *acquis* yra taisyklės, pagal kurias nustatomas paramos teikimas prašytojams, kuriems reikia suteikti specialias procedūrinės garantijas (visų pirma kankinimo, išžaginimo ar kitokio psichologinio, fizinio ar seksualinio smurto aukoms). Viena pagrindinių grupių yra apsaugos prašantys nelydimi nepilnamečiai be atsakingų suaugusiųjų priežiūros. Tai, kad ES+ šalyse yra nelydimų nepilnamečių, paskatino keletą pokyčių. Visų pirma tai nelydimų nepilnamečių priėmimo pajėgumų pritaikymas atsižvelgiant į atitinkamą srautą ir specializuotos priėmimo infrastruktūros tobulinimas; priežiūros gerinimas, be kita ko, užtikrinant nacionalinių valdžios institucijų ir ne pelno subjektų bendradarbiavimą; tolesnės investicijos į šeimoms teikiamų priežiūros paslaugų kokybę ir kiekį; priemonių, kuriomis siekiama kuo anksčiau nustatyti tapatybę ir taikyti procedūrinės apsaugos priemones, skirtas nepilnamečių gerovei

ir socialinei raidai užtikrinti, nustatymas; naujų technologijų taikymas amžiui nustatyti; pastangos didinti darbuotojų, dirbančių su nelydimais nepilnamečiais, praktinę patirtį. Panašiai svarbiausi su kitomis pažeidžiamomis grupėmis susiję pokyčiai visų pirma buvo specializuotų priėmimo centrų ir paslaugų kūrimas – daugelis šalių kūrė specializuotus centrus, taip pat tapatybės nustatymo ir nukreipimo mechanizmus. Kai kuriose šalyse pilietinės visuomenės atstovai išreiškė susirūpinimą dėl pažeidžiamų asmenų priėmimo sąlygų tinkamumo ir trūkumų teikiant sistemingą ir konkrečioms poreikiams pritaikytą pagalbą.

Asmenys, kuriems suteikta kokia nors tarptautinė apsauga vienoje iš ES+ šalių, gali pasinaudoti įvairiomis su šiuo statusu susijusiomis teisėmis ir privatumais. Tarptautinės apsaugos gavėjų teisės paprastai nustatomos nacionalinės teisės aktuose ir politikoje. 2018 m. ES+ šalių teisėkūros, politikos ir praktikos pakeitimai, susiję su apsaugos turiniu ES+ šalyse, paprastai buvo skirti tarptautinės apsaugos gavėjams, taip pat didesnės trečiųjų šalių piliečių arba migrantų kilmės asmenų grupėms, priklausomai nuo konkrečios šalies konteksto.

Bendras tendencijas ES+ šalyse nustatyti sunku, nes pokyčius lėmė konkretūs apsaugos gavėjų profiliai ir bendras migracijos pobūdis nacionaliniu lygmeniu. Išryškėjo dvi sritys, kuriose vyko daug pokyčių: reguliarios apsaugos statuso peržiūros ir su užimtumu susijusių kalbos ir socialinių ir kultūrinių kursų.

2018 m. ES+ šalims ir toliau sunkiai sekėsi veiksmingai grąžinti asmenis, kurių prieglobsčio prašymas buvo atmestas; šį faktą atspindėjo tai, kad apskritai veiksmingo grąžinimo atvejų dalis buvo palyginti maža. Savo 2019 m. metinėje rizikos analizėje FRONTEX nurodė, kad 2018 m.

veiksmingai sugrąžintų asmenų vėl buvo mažiau, nei numatyta valstybių narių priimtuose sprendimuose grąžinti migrantus. Atsižvelgiant į tai, ES+ šalyse priimti teisės aktų pakeitimai, kuriais daugiausia siekta palengvinti buvusių prašytojų grąžinimą, kaip antai panaikinant automatinį stabdomąjį tam tikrų profilių

prašytojų, kuriems taikomos paspartintos arba specialios procedūros, skundų poveikį, kuo labiau sumažinant pasislėpimo pavojų arba imantis veiksmų, skirtų užtikrinti, kad asmuo turėtų reikalingus kelionės dokumentus, jei jie būtini grąžinimo tikslais.

Kaip susisiekti su ES

Asmeniškai

Visoje Europos Sąjungoje yra šimtai *Europe Direct* informacijos centrų. Artimiausio centro adresą rasite svetainėje https://europa.eu/european-union/contact_lt

Telefonu arba el. paštu

Europe Direct tarnyba atsakys į jūsų klausimus apie Europos Sąjungą. Su šia tarnyba galite susisiekti:

- nemokamu numeriu: 00 800 6 7 8 9 10 11 (kai kurie operatoriai už šiuos skambučius gali imti mokestį),
- šiuo standartiniu numeriu: +32 22999696 arba
- elektroniniu paštu svetainėje https://europa.eu/european-union/contact_lt

Kaip rasti informacijos apie ES

Internetas

Informacijos apie Europos Sąjungą visomis oficialiosiomis ES kalbomis galima rasti svetainėje *Europa* (https://europa.eu/european-union/index_lt)

ES leidiniai

Nemokamų ir mokamų ES leidinių galite atsisiųsti arba užsisakyti <https://publications.europa.eu/lt/publications>. Jeigu jums reikia daugiau nemokamų leidinių egzempliorių, kreipkitės į *Europe Direct* arba į vietos informacijos centrą (žr. https://europa.eu/european-union/contact_lt)

ES teisė ir susiję dokumentai

Norėdami susipažinti su ES teisine informacija, įskaitant visus ES teisės aktus nuo 1952 m. visomis oficialiosiomis kalbomis, apsilankykite svetainėje *EUR-Lex* (<http://eur-lex.europa.eu>)

ES atvirieji duomenys

ES atvirųjų duomenų portale (<http://data.europa.eu/euodp/lt>) galima susipažinti su ES duomenų rinkiniais. Duomenis galima nemokamai parsisiųsti ir pakartotinai naudoti tiek komerciniais, tiek nekomerciniais tikslais.

BZ-02-19-250-LT-C

■ Europos Sąjungos
leidinių biuras

ISBN 978-92-9476-751-6
doi:10.2847/005239